

De oogst van de eerste Wmo jurisprudentie

Op 1 januari 2007 werd de Wmo van kracht. Met als vernieuwend element met name de compensatieplicht van art 4.

Het duurde tot december 2008 voor de Centrale Raad van Beroep tot een precisering hiervan kwam in de zaak van de Gorinchemse douchestoel: gemeenten hebben een resultaatsverplichting, moeten maatwerk leveren met als achterliggend doel zelfredzaamheid en participatie. In latere uitspraken wordt hierop voortgebouwd. Een selectie uit de uitspraken van de Centrale Raad:

CRvB, 10/12/2008, BG6612, douchestoel in Gorinchem

...Dit artikel (d.i. art 4 Wmo) brengt mede dat de zelfredzaamheid en de maatschappelijke participatie van deze personen de doeleinden zijn waarop de compensatieplicht van het College gericht moet zijn.

En

...Artikel 4 van de Wmo legt het College, wat dat aangaat, de plicht op om een resultaat te bereiken dat als compensatie mag gelden.

En

...dat een dergelijk besluit in het individuele geval maatwerk dient te zijn.

En

...dat een zorgvuldig onderzoek wordt ingesteld naar de ...relevante feiten en omstandigheden

En

...wat daarbij (de wasbeurten) de belasting is voor de zorgverleners

Talrijk zijn ook andere uitspraken over zorgvuldig onderzoek en maatwerk; gemeenten moeten rekening houden met de persoonskenmerken en de individuele behoeften in relatie tot de gewenste zelfredzaamheid en/of participatie.

CRvB,9/12/2009, BK6971,diverse woningaanpassingen in Zaanstad

... Voorts heeft de Raad in voormelde uitspraak van 10 december 2008... overwogen dat uit artikel 3:2 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) voortvloeit dat het College ...ervoor zorg dient te dragen dat een zorgvuldig onderzoek wordt ingesteld naar de voor die uitvoering relevante feiten en omstandigheden. Bij de beoordeling van een aanvraag om een voorziening te verstrekken, als bedoeld in artikel 4 van de Wmo, brengt dit mee dat het de taak van het College is om de beperkingen van de aanvrager in zijn zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie, voor zover het de in dat artikel genoemde gebieden betreft, zijn persoonskenmerken en zijn behoeften, alsmede zijn capaciteit om uit een oogpunt van kosten zelf in maatregelen te voorzien te inventariseren. Daarbij is het, gelet op artikel 4:2, tweede lid, van de Awb aan de aanvrager om het College de gegevens en bescheiden te verschaffen die voor de beslissing op de aanvraag nodig zijn en waarover hij redelijkerwijs de beschikking kan krijgen

CRvB,28/10/2009, BK3321,collectief vervoer in Dirksland

...Dit laat onverlet dat de vraag of collectief vervoer voor de persoon van de belanghebbende een voorziening is die voldoet aan de in artikel 4, eerste lid, van de Wmo bedoelde compensatieplicht, slechts beantwoord kan worden op grond van een onderzoek naar niet alleen de beperkingen, maar ook de persoonskenmerken en de vervoersbehoeften van de individuele belanghebbende

Bij de beoordeling van een vraag om een vervoersvoorziening komt de relatie met het vierde domein, dat van de sociale contacten, nadrukkelijk aan de orde. Niet voldoende is dat er geen medische beperking is om van het cvv gebruik te maken; het te bereiken doel van het vervoer moet mede in beeld gebracht worden.

CRvB, 28/10/2009,BK 2504, eigen auto en cvv in Rotterdam

... Niettemin kan het besluit ... niet in stand blijven. Hiertoe overweegt de Raad dat het College bij de beoordeling van de vraag of Vervoer op Maat de beperkingen van appellant die hij ondervindt in zijn zelfredzaamheid en zijn maatschappelijke participatie bij het zich lokaal verplaatsen compenseert, niet in kaart heeft gebracht wat de lokale vervoersbehoefte van appellant is. Zo is niet geïnventariseerd welke vervoersbewegingen appellant maakt of wenst te maken om maatschappelijk te (kunnen) participeren. Evenmin is rekening gehouden met de specifieke (persoons)kenmerken van appellant, waaronder het feit dat appellant een - zeer - korte loopafstand heeft en hij in het bezit is van een auto

waarmee hij zich wenst te verplaatsen. De Raad is dan ook van oordeel dat het College onvoldoende onderzoek heeft gedaan naar de relevante feiten en omstandigheden van het concrete individuele geval van appellant zodat het besluit wegens strijd met artikel 3:2 van de Awb niet in stand kan blijven

Het primaat van het collectief vervoer is ook door de hoogste rechter geaccordeerd, mits in individuele gevallen een uitzondering gemaakt wordt. Een pgb hoeft niet als alternatief te worden aangeboden, tenzij zich bijzondere omstandigheden voordoen. Bijvoorbeeld de combinatie van scootmobiel en cvv.

CRvB, 28/10/2009, BK3321, collectief vervoer in Dirksland

... De Raad stelt verder vast dat in de Verordening is neergelegd dat het collectief vervoer in de gemeente Dirksland het primaat heeft boven andere individuele vervoersvoorzieningen in die zin dat een belanghebbende pas voor een andere vervoersvoorziening in aanmerking kan komen, indien aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek het gebruik van collectief vervoer onmogelijk maken..

En

... De Raad is van oordeel dat een aldus opgevat primaat van een systeem van collectief vervoer als zodanig niet in strijd komt met de artikelen 4 en 5 van de Wmo

CRvB, 28/10/2009, BK2502, gesloten buitenwagen en cvv in Den Haag

... Gelet op deze overwegende bezwaren is de Raad voorts van oordeel dat de ... categorale uitsluiting van de keuzemogelijkheid tussen een vervoerspas voor collectief aanvullend vervoer en een persoonsgebonden budget in beginsel niet in strijd is met artikel 6 van de Wmo.

En

... De Raad moet dan ook vaststellen dat het College niet heeft nagegaan hoe de vervoersmogelijkheden van het collectief aanvullend vervoer zich verhouden tot de wensen van de aanvrager, zijn beperkingen en zijn vervoersbehoeften. De Raad merkt daarbij op dat het College ten onrechte geen betekenis heeft toegekend aan het gegeven dat appellant voor het vervoer op de korte afstand aangewezen wordt geacht op een scootmobiel en zijn wens om daarvan geen gebruik te maken. Niet gebleken is dat het College aan appellant de keuzemogelijkheid heeft voorgehouden te opteren voor een persoonsgebonden budget in plaats van een scootmobiel en deelname aan het collectief vervoer. De Raad tekent daarbij aan dat de overwegende bezwaren die eraan in de weg kunnen staan om in plaats van collectief vervoer een persoonsgebonden budget aan te bieden, niet zonder meer opgaan voor personen die voor hun verplaatsingen afhankelijk zijn van een combinatie van vervoersvoorzieningen, waaronder collectief vervoer.

Benadrukt is dat niet alleen beperkingen op medische gronden, maar ook psychosociale een rol kunnen spelen. Dat kan bijvoorbeeld aan de orde zijn bij een verhuizing of bij het gebruik van een scootmobiel door een jongere.

Zie de zaak van de gesloten buitenwagen en cvv in Den Haag en die van de diverse woningaanpassingen in Zaanstad

Ook de hoogte van het pgb is aan de orde geweest: een pgb voor huishoudelijke hulp mag niet toegekend worden op basis van een indicatie in klassen, want dan kan het te laag zijn. Qua hoogte moet ook kwalitatief vergelijkbare hulp als naturahulp ingekocht kunnen worden. Gemeenten mogen ook geen beleid voeren om het pgb te ontmoedigen. Het pgb betreft daarbij een geldbedrag dat naar eigen keuze van de budgethouder te besteden is voor een vooraf bepaald doel of activiteit.

CRvB, 28/10/2009, BK2502, gesloten buitenwagen en cvv in Den Haag

... Onder verwijzing naar de parlementaire geschiedenis van de Wmo wijst de Raad erop dat niet valt in te zien dat het College - in het programma van eisen - de besteding van het persoonsgebonden budget dient te beperken tot uitsluitend de geïndiceerde voorziening. Ter toelichting op de in artikel 6 van de Wmo besloten liggende keuzevrijheid heeft de wetgever immers aangegeven dat een persoonsgebonden budget een geldbedrag betreft dat naar eigen keuze van de budgethouder te besteden is voor een vooraf bepaald doel of activiteit (Tweede Kamer 2004-2005, 30 131, nr. 3, p. 32).

CRvB, 17/11/2009, BK4603, pgb HH min 25% in Bergen op Zoom

... De enkele stelling dat op de markt van vraag en aanbod eenvoudig schoonmaakwerk kan worden ingekocht voor € 8,20, respectievelijk € 12,20 per uur kan als zodanig niet rechtvaardigen dat het uurtarief van het persoonsgebonden budget op een lager bedrag dan het uurtarief van de door de gemeente gecontracteerde huishoudelijke verzorging wordt vastgesteld. Deze door het College gecontracteerde bedragen maken immers als zodanig onvoldoende duidelijk of voor deze tarieven zorg kan worden ingekocht van vergelijkbare kwaliteit - in termen van onder meer kwaliteitswaarborgen en uren waarop de zorg al dan niet moet worden geleverd - als de gecontracteerde zorg. Onduidelijk blijft immers of voor deze bedragen zorg kan worden ingekocht die in termen van kwaliteitswaarborgen, arbeidsvoorwaarden, scholingsfaciliteiten, continuïteit en uren waarop de gecontracteerde zorg al dan niet moet worden geleverd, vergelijkbaar is met de door de gemeente gecontracteerde zorg.

CRvB, 17/11/2009, BK5008, pgb HH min 25% Ooststellingerwerf

De gestelde omstandigheid dat op de markt van vraag en aanbod eenvoudig schoonmaakwerk kan worden ingekocht voor lagere tarieven dan het toegekende persoonsgebonden budget kan als zodanig niet rechtvaardigen dat het uurtarief van het persoonsgebonden budget op een lager bedrag dan het uurtarief van de door de gemeente gecontracteerde huishoudelijke verzorging wordt vastgesteld. Deze door het College bedoelde tarieven geven immers als zodanig onvoldoende inzicht in de vraag of voor deze tarieven zorg kan worden ingekocht van dezelfde kwaliteit als de gecontracteerde zorg. Onduidelijk blijft immers of voor deze lagere tarieven zorg kan worden ingekocht die in termen van kwaliteitswaarborgen, arbeidsvoorwaarden, scholingsfaciliteiten, continuïteit en uren waarop de gecontracteerde zorg al dan niet moet worden geleverd, vergelijkbaar is met de door de gemeente gecontracteerde zorg.

CRvB, 17/11/2009, BK5105, pgb HH in klassen in Barendrecht

... De Raad is van oordeel dat de door het College ter zitting van de Raad naar voren gebrachte redenen om de keuze voor een persoonsgebonden budget te ontmoedigen niet kunnen worden aangemerkt als overwegende bezwaren in de zin van artikel 6 van de Wmo.

.. Een voorziening die een deel van die beperkingen ongecompenseerd laat, omdat zij uitgaan boven het gemiddelde van de klasse, is in zoverre geen toereikende voorziening in de zin van artikel 4 van de Wmo.

De betekenis van het begrip 'algemeen gebruikelijk' is gehandhaafd: het gaat om een voor de burger in kwestie gangbaar gebruiks- en bestedingspatroon.

CRvB, 17/11/2009, BK5657, fiets met zware trapondersteuning in Kapelle

... Nu het College de aanvraag van appellante heeft afgewezen op de grond dat de aangevraagde voorziening een algemeen gebruikelijke voorziening is, zonder - onder meer - een onderzoek te doen naar de vraag of de aangevraagde fiets met elektrische hulpmotor naar geldende maatschappelijke opvattingen tot het gangbare gebruiks- dan wel bestedingspatroon van een persoon als appellante behoort

En

... Nu de Raad tevens van oordeel is dat een normaal geprijsde fiets met elektrische hulpmotor wel is aan te merken als een voor de persoon van de aanvrager algemeen gebruikelijke voorziening... heeft appellante geen recht op de aangevraagde voorziening. Voor wat betreft het oordeel dat een fiets met elektrische hulpmotor een algemeen gebruikelijke voorziening is verwijst de Raad naar zijn vaste jurisprudentie onder de Wet voorzieningen gehandicapten, bijvoorbeeld de uitspraak van 15 juni 2006 (LJN AT8647). De Raad ziet geen reden om hierover onder de Wmo anders te oordelen.

Nieuw is ook dat ook bij vrijwilligers de gemeente aan zet is om te zorgen dat die hun vrijwilligerswerk wat betreft het vervoer er naar toe kunnen verrichten. In 2008 werd dat weliswaar bepaald in het kader van de Wvg, maar dat geldt zeker zo onder de Wmo.

CRvB, 19/02/2008, BC5491, gesloten buitenwagen in de Bollenstreek

... Het in hoger beroep door appellant naar voren gebrachte standpunt, dat het vervoer van betrokkene ten behoeve van vrijwilligerswerk en hobby 's... in het algemeen niet onder de in artikel 2 van de Wvg bedoelde zorgplicht valt kan de Raad niet onderschrijven. Uit vaste jurisprudentie van de Raad, bijvoorbeeld de uitspraak van 9 mei 2007, LJN BA7210, volgt dat aan de in de gemeente wonende gehandicapten, die daarop aangewezen zijn, zodanige vervoersvoorzieningen moeten worden aangeboden dat zij in hun naaste woon- en leefomgeving in aanvaardbare mate in staat worden

gesteld om sociale contacten te onderhouden en deel te nemen aan het leven van alledag. De Raad ziet niet in dat het vervoer ten behoeve van de door appellant bedoelde doeleinden in het algemeen niet zou behoren tot het vervoer dat nodig is om te kunnen deelnemen aan het leven van alledag. Dit zou anders kunnen zijn indien voor dat vervoer een andere, voorliggende, adequate voorziening voorhanden is. Appellant heeft dat echter niet gesteld en het is de Raad ook niet gebleken.

We wachten nog op uitspraken van de Centrale Raad over de mogelijkheid van de gemeenteraad zaken aan het College te delegeren (tegenstrijdige uitspraken lagere rechters), over de mogelijkheid een besparingsbijdrage te vragen, dan wel concreet rekening te houden met de financiële positie van de burger (blijft discussie geven, denk ook aan eigen auto), over sportrolstoelen en andere sportvoorzieningen (bovenwettelijk onder de Wvg), over medische ritten (wel een Wvg uitspraak geweest), over de compensatie van mantelzorgers; over de hoogte van een pgb bij eigen vervoersvoorzieningen (huurbedrag of gerecyclede voorziening de basis?), terugvorderen pgb bij gebruik in strijd met de afspraken, uitwerking primaat verhuizing etc.